

**UCHWAŁA NR LVIII/399/2024
RADY POWIATU PUŁAWSKIEGO**

z dnia 27 marca 2024 r.

**w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Puławskim
na lata 2024 – 2026”**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.) Rada Powiatu Puławskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Puławskim na lata 2024 - 2026”, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Puławskiego i Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu

Janusz Wawerski

Załącznik do uchwały Nr LVIII/399/2024
Rady Powiatu Puławskiego
z dnia 27 marca 2024 r.

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE PUŁAWSKIM
NA LATA 2024–2026**

Spis treści

1. Usytuowanie prawno-systemowe Programu	4
1.1. Zgodność z dokumentami strategicznymi	4
1.2. Uregulowania prawne dotyczące pieczy zastępczej.....	5
2. Charakterystyka i analiza pieczy zastępczej w powiecie w latach 2021–2023 – diagnoza oraz posiadane zasoby.....	9
2.1. Rodzinne formy opieki zastępczej oraz liczba dzieci umieszczonych w latach 2021–2023	9
2.2. Świadczenia pieniężne dla rodzin zastępczych.....	10
2.3. Wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka	12
2.4. Inne świadczenia	13
2.5. Kontrola w rodzinach zastępczych	16
2.6. Instytucjonalna piecza zastępcza w powiecie puławskim	16
2.7. System wsparcia rodzin zastępczych realizowany w latach 2021–2023.....	20
2.7.1. <i>Specjalistyczna pomoc psychologiczna, pedagogiczna i prawna.....</i>	<i>21</i>
2.7.2. <i>Grupy wsparcia dla zawodowych, niezawodowych i osób prowadzących rodzinny dom dziecka.</i>	<i>24</i>
2.7.3. <i>Szkolenia dla rodzin zastępczych oraz szkolenia kandydatów na rodziców zastępczych w latach 2021–2023</i>	<i>24</i>
2.8. Akcje promocyjne prowadzone w latach 2021–2023	26
3. Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2021–2023.....	28
3.1. Pomoc udzielona pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych	29
3.2. Pomoc udzielona pełnoletnim wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych	29
3.3. Mieszkania chronione	30
4. Wnioski z analizy funkcjonowania pieczy zastępczej w powiecie w latach 2021–2023.....	31
5. Cele programu	33
5.1. Cel główny	33
5.2. Cele szczegółowe.....	33
6. Analiza SWOT	34
7. Liczba dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej.....	37
8. Plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej na lata 2024–2026.	37
9. Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2024–2026	38
10. Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej do realizacji w powiecie puławskim w latach 2024–2026..	39

11. Wskaźniki strategiczne i programowe realizacji działań	42
11.1. Wskaźniki strategiczne	42
11.2. Wskaźniki programowe	44
12. Źródła finansowania Programu	44
13. Beneficjenci Programu	44
14. Realizatorzy i partnerzy w realizacji Programu.....	45
15. Konsultacje społeczne Programu	45
15.1. Analiza ankiet uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej oraz organizacji pozarządowych.....	45
16. Monitoring i ewaluacja Programu	47
17. Aneks	49
16.3 Formularz konsultacji społecznych	51
18. Spis tabel.....	52

1. Usytuowanie prawno-systemowe Programu

Podstawą prawną opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Puławskim na lata 2024–2026 jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.).

1.1. Zgodność z dokumentami strategicznymi

Zgodność ze Strategią Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021–2030

Program podejmuje problematykę podjętą w *Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021–2030* (przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XXII/374/2020 z 21 grudnia 2020 r.), wpisując się w obszar strategiczny 6.3. Wsparcie dziecka i rodziny, cel główny 6.3.5. Adaptacja systemu wspierającego rodzinę zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami i zmianami w otoczeniu zewnętrznym, oraz cele operacyjne w tym obszarze.

Zgodność ze Strategią Rozwoju Powiatu Puławskiego do roku 2020 z perspektywą do 2030 roku

Program wpisuje się cel operacyjny II.5. Rozwój i poprawa efektywności usług i świadczeń pomocy społecznej.

Zgodność z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Puławskim na lata 2023–2030

Uchwałą nr XLVI/329/2023 Rady Powiatu Puławskiego z dnia 29 marca 2023 r. przyjęto Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Puławskim na lata 2023–2030, której celem głównym jest „*Podniesienie jakości i efektywności usług społecznych w powiecie puławskim do 2030 roku*”.

Niniejszy Program posłuży realizacji **1. celu strategicznego**: „*Zapewnienie mieszkańcom powiatu puławskiego pełnego i stabilnego systemu pomocy społecznej w wymiarze infrastrukturalnym, instytucjonalnym i kadrowym*”.

Kierunki niezbędnych działań wytyczone dla osiągnięcia tego celu to:

1. Wzmacnianie rozwoju pieczy zastępczej z ukierunkowaniem na rodzinne jej formy. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych. Wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej w funkcjonowaniu. Zintensyfikowanie po pandemii SARS-CoV-2 działań pomocowych w rodzinach zastępczych.
2. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.
3. Komplementarne wsparcie wychowanków pieczy zastępczej, którzy posiadają zatwierdzony indywidualny program usamodzielnienia.
4. Rozwój specjalistycznego poradnictwa, w tym prawnego i psychologicznego.
5. Poprawa warunków do rozwoju fizycznego i prowadzenia terapii dzieci i młodzieży przebywającej w instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez wyremontowanie i doposażenie sali gimnastycznej PCOW w Puławach.
6. Zapewnienie warunków organizacyjnych zwiększających bezpieczeństwo wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej w sytuacji chorób wirusowych, poprzez dostosowanie i doposażenie istniejących pomieszczeń celem przeznaczenia na izolatki.
7. Zapewnienie dla dzieci i młodzieży miejsca do rekreacji i zajęć relaksacyjnych na terenie zielonym poprzez rewitalizację terenów zielonych wokół budynku Powiatowego Centrum Opiekuńczo-Wychowawczego w Puławach.
8. Poprawa w PCOW warunków komunikacyjnych i transportowych poprzez zakup busa przystosowanego do przewozu wychowanków z niepełnosprawnością.

2. cel strategiczny PSRPS brzmi *„Objęcie osób i rodzin wymagających wsparcia komplementarną, profesjonalną i efektywną pomocą”*, a kierunki działań to między innymi:

1. Zwiększenie zakresu usług świadczonych klientom instytucji pomocy i integracji społecznej, w tym osobom z niepełnosprawnościami.
2. Doskonalenie zawodowe i podnoszenie kwalifikacji kadry pomocy społecznej.
3. Objęcie wsparciem uchodźców przebywających na terenie powiatu puławskiego.

1.2. Uregulowania prawne dotyczące pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczą zastępczą na podstawie ww. ustawy jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Art. 39 ww. ustawy określa, że formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) rodzina zastępcza:

- a) spokrewniona,
- b) niezawodowa,
- c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,

2) rodzinny dom dziecka.

Zgodnie z art. 40 ustawy, rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności:

- 1) traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej,
- 2) zapewniają dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- 3) zapewniają kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych,
- 4) zapewniają rozwój uzdolnień i zainteresowań,
- 5) zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne,
- 6) zapewniają ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka,
- 7) umożliwiają kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka współpracują z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej (art. 41 ust. 1 ustawy). Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Natomiast rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Zgodnie z art. 53 ustawy, w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż troje dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W razie konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

W rodzinnym domu dziecka w tym samym czasie może natomiast przebywać łącznie nie

więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. Również w sytuacji konieczności umieszczenia w rodzinnym domu dziecka rodzeństwa, za zgodą prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

Przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przewidują tworzenie tzw. rodzin pomocowych, których rola sprowadza się do wsparcia rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka, w sytuacji kiedy nie mogą one sprawować opieki nad dzieckiem (np. w czasie wyjazdu wypoczynkowego, pobytu w szpitalu, udziału w szkoleniach czy niespodziewanych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie).

Obowiązujące przepisy ustawy dotyczą także systemu wynagrodzeń oraz świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dzieci przebywających w pieczy zastępczej. Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka wynosi 899 zł w rodzinach spokrewnionych oraz 1361 zł w rodzinach zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz w rodzinnych domach dziecka. Rodzinom przysługują dodatki między innymi za sprawowanie opieki nad dziećmi z orzeczoną niepełnosprawnością – nie mniej niż 274 zł. Wynagrodzenie zawodowej rodziny zastępczej oraz osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka wynosi nie mniej niż 4100 zł brutto (5084 zł w przypadku zawodowej rodziny zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego).

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w art. 57 i art. 64 przewiduje także możliwość zatrudniania w rodzinnym domu dziecka oraz w rodzinie zastępczej zawodowej i niezawodowej osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Zgodnie z art. 93 ustawy, instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

- a) placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- b) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej,
- c) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza jest prowadzona jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu: socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego oraz rodzinnego. Instytucje te w założeniach ustawy są małymi placówkami (docelowo do 14 dzieci lub 8 dzieci w placówce typu rodzinnego), przeznaczonymi dla dzieci starszych (od 10. roku życia), wymagających szczególnej opieki i mających trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. W tych placówkach przebywać będą także dzieci wymagające specjalnej opieki medycznej, dla których ze względu na stan zdrowia nie byłoby możliwe znalezienie odpowiedniej rodzinnej formy pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 76 ww. ustawy zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zostały

poszerzone o wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1, ich aktualizacja i usuwanie oraz organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Rejestr obejmuje:

1) wykaz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2–4 i 6, oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, z podziałem na dzieci umieszczone lub przebywające w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej oraz poszczególnych formach instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz na osoby, o których mowa w art. 37 ust. 2–4 i 6, i osoby opuszczające rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, przebywające w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej i poszczególnych formach instytucjonalnej pieczy zastępczej;

2) wykaz osób posiadających pozytywną lub negatywną wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

3) wykaz kandydatów zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

4) wykaz rodzin zastępczych z podziałem na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe;

5) wykaz rodzinnych domów dziecka;

6) wykaz placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych;

7) wykaz osób usamodzielnianych.

Rejestr powyższy jest prowadzony przez starostę, organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, marszałka województwa i wojewodę za pomocą zapewnionego przez ministra właściwego do spraw rodziny systemu teleinformatycznego umożliwiającego prowadzenie tego rejestru, przekazywanie do niego danych, usuwanie z niego danych oraz udostępnianie z niego danych.

2. Charakterystyka i analiza pieczy zastępczej w powiecie w latach 2021–2023 – diagnoza oraz posiadane zasoby

2.1. Rodzinne formy opieki zastępczej oraz liczba dzieci umieszczonych w latach 2021–2023

Strukturę rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie puławskim w latach 2021–2023, w tym liczbę dzieci przebywających w rodzinach zastępczych oraz rodzinnym domu dziecka i liczbę poszczególnych rodzajów rodzin zastępczych przedstawiono w poniższych tabelach:

Tabela 1. *Formy rodzinnej pieczy zastępczej i stan liczebny w latach 2021–2023 (liczebność w ciągu roku)*

Rodzinna piecza zastępcza	Rok		
	2021	2022	2023 (do 31.10.)
Ogółem	135	136	135
rodziny zastępcze spokrewnione	85	83	83
rodziny zastępcze niezawodowe	35	38	36
rodziny zastępcze zawodowe, w tym:	13	14	14
<i>zawodowe rodziny specjalistyczne</i>	2	2	2
<i>zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego</i>	2	1	1
rodzinne domy dziecka	2	3	2

Tabela 2. *Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w poszczególnych latach*

Rodzinna piecza zastępcza	Rok		
	2021	2022	2023 (do 31.10.)
Ogółem	222	243	227
rodziny zastępcze spokrewnione	95	114	109
rodziny zastępcze niezawodowe	47	51	48
rodziny zastępcze zawodowe, w tym:	61	61	54
<i>zawodowe rodziny specjalistyczne</i>	3	4	3
<i>zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego</i>	6	1	2
rodzinne domy dziecka	19	17	16

Tabela 3. Napływ dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej

Rodzinna piecza zastępcza	Lata		
	2021	2022	2023 (do 31.10)
Ogółem	26	32	26
rodziny zastępcze spokrewnione	10	19	14
rodziny zastępcze niezawodowe	3	9	3
rodziny zastępcze zawodowe	8	2	6
rodziny zastępcze specjalistyczne	0	1	0
zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcje pogotowia rodzinnego	1	0	2
rodzinne domy dziecka	4	1	1

W latach 2021–2023 odnotowano tendencję wzrostową w odniesieniu do poszczególnych form rodzinnej pieczy zastępczej.

2.2. Świadczenia pieniężne dla rodzin zastępczych

Funkcjonującym na terenie powiatu puławskiego rodzinnym formom pieczy zastępczej na każde dziecko wypłacane są miesięczne świadczenia w wysokościach określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, o ile rodzina ma przyznane świadczenie na podstawie ww. ustawy, tj.:

Tabela 4. Wysokość miesięcznych świadczeń w rodzinnej pieczy zastępczej w zł

Typ świadczenia / Okres	do 31.05 2021 r.	1.06.2021 r. – 31.05.2022 r.	1.06.2022 r. – 31.05.2023 r.	od 1.06 2023 r.
rodzinom zastępczym spokrewnionym	694,-	746,-	785,-	899,-
rodzinom zastępczym zawodowym, niezawodowym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka	1052,-	1131,-	1189,-	1361,-
dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności	211,-	227,-	239,-	274,-

Pozostałe rodziny mają wypłacane świadczenia na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w brzmieniu obowiązującym do 31.12.2011 r. (Dz. U. z 2009 r., Nr 175 poz. 1362 z późniejszymi zmianami).

Tabela 5. Wysokość świadczeń* (pomocy pieniężnej) wypłaconych rodzinom zastępczym ogólnie w latach 2021–2023

Typ rodzin	Kwota świadczeń w złotych					
	2021		2022		2023 (do 30.10)	
	Liczba rodzin	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Kwota świadczeń
spokrewnione	85	950 980	83	954 766	83	888 271
niezawodowe	35	550 935	38	603 101	36	536 628
zawodowe	13	711 490	14	775 181	14	666 747
rodzinny dom dziecka	2	195 775	2	192 728	2	194 068
razem	135	2 409 180	136	2 525 776	135	2 091 646

*na podstawie wydanych decyzji administracyjnych

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela 6. Zwrot wydatków dokonany przez gminy z terenu powiatu puławskiego za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka

Rok	Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka
2021	805 150,01 zł
2022	883 878,80 zł
2023 (do 31.10)	863 941,54 zł

Gminy ponoszą koszty pobytu dzieci przebywających w pieczy zastępczej od 2012 r. Jak wynika z powyższej tabeli, koszty te wzrastały z roku na rok, dlatego też można wnioskować, że w kolejnych latach zwrot wydatków dokonywany przez gminy będzie nadal wzrastał.

Ponadto zgodnie z art. 191 ust. 5 i 7 ustawy od 1 lutego 2023 r. gminy ponoszą koszty objęcia rodziny zastępczej oraz prowadzących rodzinne domy dziecka opieką koordynatora.

2.3. Wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka

Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, obowiązującą od 1 lutego 2023 r., rodziny zastępcze zawodowe oraz prowadzący rodzinne domy dziecka otrzymują wynagrodzenie nie niższe niż kwota 4100 zł miesięcznie. Natomiast rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – nie niższą niż kwota 124% ww. kwoty, tj. 5084 zł miesięcznie oraz dodatek w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia w przypadku, gdy przez okres dłuższy niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym przebywa więcej niż 3 dzieci lub co najmniej jedno dziecko jest umieszczone z orzeczeniem o niepełnosprawności.

Ustalając wysokość wynagrodzenia bierze się pod uwagę w szczególności kwalifikacje, szkolenia i oceny rodzin zastępczych zawodowych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka oraz liczbę dzieci umieszczonych w danej rodzinie zastępczej.

Ponadto ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustanawia waloryzację wynagrodzeń wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych, co ogłaszane jest w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” w drodze obwieszczenia, w terminie do końca marca roku kalendarzowego, w którym jest przeprowadzana waloryzacja i obowiązuje od 1 czerwca tego roku.

W zawodowych rodzinach zastępczych oraz w rodzinnym domu dziecka zatrudniane są osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarczych na podstawie umów-zleceń. Wysokość wynagrodzeń brutto uzależniona jest od liczby przepracowanych godzin oraz stawki godzinowej w zł i w latach 2021–2023 kształtowała się w zakresie 549,00 zł – 1551 zł brutto miesięcznie.

2.4. Inne świadczenia

- **Dofinansowanie do wypoczynku**

W roku 2021 nie wpłynął żaden wniosek w zakresie dofinansowania do wypoczynku. W 2022 r. przyznano dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w łącznej kwocie 16 400 zł, z którego skorzystało 41 dzieci przebywających w pieczy zastępczej, natomiast w 2023 r. w kwocie 25 500 zł, z którego skorzystało 51 dzieci.

- **Świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka jednorazowo**

Rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mogą otrzymać świadczenia na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka jednorazowo.

W 2021 roku wypłacono 4 takie świadczenia na łączną kwotę 2000 zł – w rodzinie zastępczej niezawodowej na 1 dziecko w kwocie 500 zł, w zawodowych rodzinach zastępczych na 2 dzieci na kwotę 1000 zł, oraz na 1 dziecko w kwocie 500 zł w spokrewnionej rodzinie zastępczej.

W 2022 roku z takiego wsparcia skorzystało 10 dzieci na łączną kwotę 5000 zł – w rodzinach zastępczych niezawodowych 4 dzieci na kwotę 2000 zł, 2 dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych na kwotę 1000 zł oraz 4 dzieci w rodzinnych domach dziecka na kwotę 2000 zł.

W 2023 r. (do 31 października) zrealizowano 5 świadczeń na łączną kwotę 3500 zł – 4 w zawodowych rodzinach zastępczych na kwotę 2800 zł oraz 1 w rodzinnym domu dziecka na kwotę 700 zł.

- **Przyznawanie rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka środków finansowych na utrzymanie domu jednorodzinnego**

Zgodnie z art. 83 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa może otrzymywać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą niezawodową albo zawodową na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji, obliczonym przez podzielenie łącznej kwoty tych kosztów przez liczbę osób zamieszkujących w tym domu jednorodzinnym i pomnożenie przez liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2, umieszczonych w rodzinie zastępczej wraz z osobami tworzącymi tę rodzinę zastępczą.

Zgodnie z art. 83 ust. 3a powołanej ustawy, środki finansowe, o których mowa w ust. 2,

starosta jest zobowiązany przyznać rodzinie zastępczej zawodowej, w której umieszczono powyżej 3 dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2, oraz jeżeli potrzeba przyznania tych środków zostanie potwierdzona w opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z powołanymi przepisami ustawy, po spełnieniu odpowiednich warunków rodzinom zastępczym oraz rodzinnemu domowi dziecka przyznawane są środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego.

Prowadzący rodzinne domy dziecka otrzymali środki finansowe na utrzymanie domu jednorodzinnego w następującej wysokości (kwoty w zł):

- w 2021 r. – 28 548,10;
- w 2022 r. – 18 640,34;
- w 2023 r. (do 31 października) – 11 028,95.

Dla zawodowych rodzin zastępczych zostały przyznane środki finansowe na utrzymanie domu jednorodzinnego w następującej wysokości (kwoty w zł):

- w 2021 r. – 56 092,78;
- w 2022 r. – 49 561,54;
- w 2023 r. (do 31 października) – 35 975,09.

- **Wysokość świadczeń wypłaconych w ramach Programu „Rodzina 500+” – dodatek wychowawczy rodzinom zastępczym ogólnie w latach 2021–2022 (do 31.05.2022 r.)**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach do 31 maja 2022 r. uczestniczyło w realizacji Programu „Rodzina 500+”, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci; w ramach programu rodzinnym formom pieczy zastępczej wypłacano pomoc finansową – dodatek wychowawczy. Środki finansowe na realizację programu pochodziły z budżetu państwa.

Dodatek przyznawano bez względu na kryterium dochodowe w wysokości świadczenia wychowawczego, tj. 500 zł miesięcznie na każde dziecko do 18. roku życia przebywające w rodzinie zastępczej spokrewnionej, zawodowej, niezawodowej oraz rodzinnym domu dziecka.

Tabela 7. Wysokość świadczeń przekazanych w ramach Programu „Rodzina 500+” – dodatek wychowawczy wypłacony rodzinom zastępczym w okresie od 1.01.2021 r. do 31.05.2022 r.

Typ rodzin	2021 r.			2022 r. do 31.05.2022 r.)		
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Kwota świadczeń
spokrewnione	62	81	428 465	48	66	159 328
niezawodowe	26	36	178 156	26	30	73 054
zawodowe	13	55	265 344	13	37	109 486
rodzinny dom dziecka	2	13	77 167	2	16	37 032
razem	103	185	949 132	89	149	378 900

Wysokość świadczeń przekazanych w ramach dodatku, tj. świadczenia wychowawczego wypłaconego na każde dziecko umieszczone w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w okresie od 1.01.2021 r. do 31.05.2022 r.

Zgodnie z art. 113a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na wniosek dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu specjalistyczno-terapeutycznego, dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz dyrektora interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, składany w powiatowym centrum pomocy rodzinie właściwym ze względu na miejsce położenia placówki lub ośrodka, na każde umieszczone w tych placówkach i ośrodkach dziecko w wieku do ukończenia 18. roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Tabela 8 Wysokość świadczeń przekazanych w ramach dodatku, tj. świadczenia wychowawczego wypłaconego na dzieci umieszczone w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w okresie od 1.01.2021 r. do 31.05.2022 r.

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza	2021 r.		Do 31.05.2022 r.	
	Liczba dzieci	Kwoty świadczeń	Liczba dzieci	Kwoty świadczeń
	31	156 739,77	25	59 658,97

Wysokość świadczeń wypłaconych w ramach rządowego programu „Dobry start”

Zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U z 2021 r. poz. 1092) z dniem 1 lipca 2021 r. realizację ww. programu przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W 2021 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zrealizowało jedno świadczenie w wysokości 300,00 zł dla spokrewnionej rodziny zastępczej, które zostało przyznane w listopadzie 2020 r. na podstawie § 28 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U z 2018 r. poz. 1061).

2.5. Kontrola w rodzinach zastępczych

Na podstawie uchwały nr 8/2014 Zarządu Powiatu Puławskiego z dnia 17 grudnia 2014 r. w sprawie udzielenia Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach upoważnienia do sprawowania w imieniu Zarządu Powiatu Puławskiego kontroli nad rodzinami zastępczymi oraz prowadzącymi rodzinne domy dziecka, pracownicy tut. Centrum przeprowadzili:

- a) w 2021 r. łącznie 14 kontroli w rodzinnych formach pieczy zastępczej, w tym:
 - w 6 rodzinach zastępczych niezawodowych,
 - w 7 rodzinach zastępczych spokrewnionych,
 - w 1 rodzinie zastępczej zawodowej.
- b) w 2022 r. łącznie 9 kontroli w rodzinnych formach pieczy zastępczej, w tym:
 - w 2 rodzinach zastępczych niezawodowych,
 - w 5 rodzinach zastępczych spokrewnionych,
 - w 1 rodzinie zastępczej zawodowej,
 - w 1 rodzinnym domu dziecka.

Do końca listopada 2023 roku przeprowadzono 7 planowych kontroli w rodzinnych formach pieczy zastępczej, w tym:

- w 3 rodzinach zastępczych zawodowych,
- w 3 rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- w 1 rodzinie zastępczej zawodowej.

Na podstawie wszystkich wniosków pokontrolnych stwierdzono, że wszystkie kontrolowane rodziny zastępcze wywiązują się z zadań przewidzianych dla rodzin zastępczych, określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

2.6. Instytucjonalna piecza zastępcza w powiecie puławskim

Zgodnie z art. 93 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby,
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej**, w której umieszczane są dzieci wymagające szczególnej opieki ze względu na stan zdrowia wymagający stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji, które nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego**, w którym umieszczane są dzieci wymagające

specjalistycznej opieki, które w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinie zastępczej.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza jest prowadzona jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

- 1) socjalizacyjnego,
- 2) interwencyjnego,
- 3) specjalistyczno-terapeutycznego,
- 4) rodzinnego.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego zapewnia opiekę całodobową oraz zaspokaja podstawowe potrzeby.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu interwencyjnego zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, a w szczególności:

- legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności,
- wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii,
- wymagającym wyrównania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się, umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu, współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.

Na terenie powiatu puławskiego od 1 stycznia 2021 r. w wyniku standaryzacji funkcjonuje Powiatowe Centrum Opiekuńczo-Wychowawcze w Puławach, w skład którego wchodzi trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze:

1. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1 typu socjalizacyjno-interwencyjnego posiadająca 14 miejsc, w tym dwa interwencyjne.
2. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2 typu socjalizacyjno-interwencyjnego posiadająca 14 miejsc, w tym dwa interwencyjne.
3. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3 typu specjalistyczno-terapeutycznego posiadająca 10 miejsc.

Do placówek opiekuńczo-wychowawczych opieki całodobowej wchodzących w skład Powiatowego Centrum Opiekuńczo-Wychowawczego w Puławach dziecko kieruje powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania małoletniego. Małoletni umieszczani są w placówkach

opiekuńczo-wychowawczych w wykonaniu postanowień sądu. W 2021 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie Puław umieszczono 6 małoletnich pochodzących z terenu powiatu puławskiego. Miesięczny koszt pobytu jednego wychowanka w Placówkach Opiekuńczo-Wychowawczych w Puławach określono w wysokości 5181,00 zł. W 2021 r. w ww. placówkach przebywało łącznie 33 wychowanków.

W 2022 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało łącznie 41 wychowanków, umieszczono 11 wychowanków pochodzących z powiatu puławskiego, 2 wychowanków pochodzących z terenu powiatu ryckiego, 1 wychowanka pochodzącego z miasta Lublin, oraz 1 wychowanka narodowości rosyjskiej. Miesięczny koszt pobytu jednego wychowanka w placówce do 31.04.2022 r. wynosił 5181,00 zł., a od 1.05.2022 r. miesięczny koszt pobytu jednego wychowanka w Placówkach Opiekuńczo-Wychowawczych w Puławach wynosił:

- w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 1 typu socjalizacyjno-interwencyjnego – 5791,00 zł;
- w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 2 typu socjalizacyjno-interwencyjnego – 5986,00 zł;
- w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 3 typu specjalistyczno-terapeutycznego – 8090,00 zł.

Natomiast od kwietnia 2023 r. miesięczny koszt pobytu jednego wychowanka w Placówkach Opiekuńczo-Wychowawczych w Puławach wynosił:

- w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 1 typu socjalizacyjno-interwencyjnego – 6310,00 zł;
- w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 2 typu socjalizacyjno-interwencyjnego – 6650,00 zł;
- w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 3 typu specjalistyczno-terapeutycznego – 8126,00 zł.

Do 31.10.2023 r. w ww. placówkach przebywało łącznie 44 wychowanków, umieszczono 8 wychowanków pochodzących z powiatu puławskiego, 2 wychowanków z terenu powiatu świdnickiego, 1 wychowanka z terenu powiatu łukowskiego, oraz w placówce przebywał 1 wychowanek narodowości ukraińskiej. Miesięczny koszt pobytu jednego wychowanka w ww. placówkach nie zmienił się.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku umieszczenia dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela 9 Zwrot wydatków dokonany przez gminy z terenu powiatu puławskiego za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Rok	Placówki opiekuńczo-wychowawcze
2021	610 283,29 zł
2022	803 477,21 zł
2023 (do 31.10)	844 041,11 zł

Mając na uwadze powyższe dane można przypuszczać, że udział gmin w finansowaniu pobytu dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w kolejnych latach będzie nadal wzrastał.

Tabela 10 Liczba dzieci umieszczonych w ciągu roku w Powiatowym Centrum Opiekuńczo-Wychowawczym w Puławach oraz w placówkach w innych powiatach w latach 2021–2023

Lata	Liczba dzieci	
	PCOW Puławy	Inne powiaty
2021	6	0
2022	11	0
2023 (do 31.10)	8	0

Tabela 11 Liczba dzieci w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Puławach oraz średni miesięczny koszt utrzymania wychowanka ogółem w latach 2021–2023

	Lata		
	2021 do 31.04.2022	od 1.05.2022	od 1.02.2023
Liczba dzieci	33	41	44
Średni miesięczny koszt utrzymania	5 181,00zł	POW Nr 1 5 791,00zł POW Nr 2 5 986,00zł POW Nr 3 8 090,00zł	POW Nr 1 6 310,00zł POW Nr 2 6 650,00zł POW Nr 3 8 126,00zł

Zgodnie z art. 230 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, od 1 stycznia 2021 r. w placówce opiekuńczo-wychowawczej w tym samym

czasie może przebywać łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej. W tym celu podjęto działania zmierzające do standaryzacji Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej im. M. Konopnickiej w Puławach, tj. dostosowania do wymienionych wymogów. W związku z tym utworzono Powiatowe Centrum Opiekuńczo-Wychowawcze oraz decyzjami Wojewody Lubelskiego z dnia 30.12.2020r. zezwolono Powiatowi Puławskiemu na prowadzenie od dnia 01.01.2021 r. trzech placówek o łącznej liczbie miejsc 38, tj. dwóch Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Puławach (Nr 1 i Nr 2) typu socjalizacyjnego i interwencyjnego z liczbą miejsc 14 w każdej, oraz Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 3 w Puławach typu specjalistyczno-terapeutycznego z liczbą 10 miejsc.

Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Puławskim w 2021–2023 zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej

Zgodnie z zarządzeniem Starosty Puławskiego z dnia 20 marca 2013 r., Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach sprawowało funkcję związaną z oceną prawidłowości realizacji przez placówki wchodzące w skład Powiatowego Centrum Opiekuńczo-Wychowawczego w Puławach pieczy zastępczej. W 2021 r. nadzór nad placówkami sprawowany był poprzez analizę jednorazowych oraz okresowych sprawozdań. Kontrola placówki została przeprowadzona w 2021 r. przez pracowników Zespołu ds. świadczeń PCPR w Puławach. Z uwagi na zmianę dyrektora PCOW w Puławach oraz przeprowadzoną kontrolę NIK w ww. placówce – okresowa kontrola w PCOW w Puławach za zgodą Starosty Puławskiego została przeniesiona z 2022 r. na pierwszy kwartał 2024 r.

2.7. System wsparcia rodzin zastępczych realizowany w latach 2021–2023

Zarządzeniem Nr 104/2011 Starosty Puławskiego z dnia 7 grudnia 2011 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach zostało wyznaczone na Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie puławskim.

W związku z powyższym Uchwałą Nr 279/2012 Zarządu Powiatu w Puławach z dnia 14 września 2012 r. utworzono w strukturach PCPR w Puławach, zgodnie z wymogami ustawy, Zespół ds. pieczy zastępczej i Zespół ds. świadczeń, co umożliwiło oddzielenie wsparcia rodzin zastępczych od przyznawania świadczeń.

W Zespole ds. świadczeń zatrudnione są 3 osoby, w Zespole ds. pieczy zastępczej 4 osoby, w tym dwóch koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz kierownik.

2.7.1. Specjalistyczna pomoc psychologiczna, pedagogiczna i prawna

Jedną z głównych ról rodziny zastępczej jest zapewnianie dziecku poczucia bezpieczeństwa oraz pozytywnych więzi. Część rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych ma trudności w różnych obszarach funkcjonowania, ale mimo to rodziny spokrewnione z dzieckiem pozwalają na zachowanie więzi z osobami najbliższymi. Ta forma pieczy zastępczej jest preferowana z punktu widzenia potrzeb i prawa dziecka do wychowywania się w rodzinie pochodzenia. W większości obszarów trudności występują częściej w spokrewnionych, niż w niezawodowych i zawodowych rodzinach zastępczych.

W ramach systemu wsparcia rodzinnych form opieki nad dzieckiem rodzice zastępczy oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mają zapewnione poradnictwo i terapię. W razie potrzeby rodziny zastępcze oraz dzieci przebywające w pieczy zastępczej kierowane są głównie do Poradni Rodzinnej działającej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w celu objęcia specjalistyczną pomocą psychologiczną. Rodzinom zastępczym niezawodowym i zawodowym zapewnione jest poradnictwo, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.

Pomocy psychologicznej udzielono:

- w 2021 r. – 12 rodzinom zastępczym (tj. 15 osobom);
- w 2022 r. – 19 rodzinom zastępczym (tj. 62 osobom);
- w 2023 r. do dnia 31.10.2023 r. – 28 rodzinom zastępczym (tj. 102 osobom).

Ponadto w ramach wsparcia pieczy zastępczej dokonano diagnoz psychofizycznych umieszczanych dzieci, tj.

- w 2021 r. – 21 diagnoz,
- w 2022 r. – 52 diagnozy,
- w 2023 r. (wg stanu na 31.10.2023 r.) – 32 diagnozy.

W razie zgłoszonej potrzeby rodziny zastępcze i prowadzący rodzinny dom dziecka mają możliwość skorzystania z bezpłatnych porad prawnych, zwłaszcza w zakresie prawa rodzinnego.

Pracownicy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej służą opiekunom zastępczym poradnictwem, instruowaniem i doradztwem socjalnym oraz wsparciem w dostępie do pomocy specjalistycznej.

Rodziny na ich wniosek objęte są wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Limit rodzin pozostających pod ich opieką został ustawowo ograniczony do 15, co pozwala na objęcie tych rodzin skutecznym wsparciem. Pozostałe rodziny zastępcze współpracują z innymi pracownikami organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W strukturze organizatora rodzinnej pieczy zastępczej łącznie znajdowało się:

- w 2021 r. 135 rodzin zastępczych, w tym 13 rodzin zastępczych zawodowych oraz

- 2 rodzinne domy dziecka,
- w 2022 r. 136 rodzin zastępczych, w tym 14 rodzin zastępczych zawodowych oraz 3 rodzinne domy dziecka,
 - w 2023 r. (wg stanu do dnia 31.10.2023 r.) 135 rodzin zastępczych, w tym 14 rodzin zastępczych zawodowych (w tym 1 pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego oraz 2 rodziny pełniące funkcję zawodowych specjalistycznych) oraz 2 rodzinne domy dziecka.

Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej w latach 2021–2023

W przypadku dzieci poniżej 3. roku życia okresowa ocena sytuacji dokonywana jest nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych co najmniej raz na 6 miesięcy. Ocena sporządzana jest w celu m.in. analizy całokształtu sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej, modyfikowania planu pomocy dziecku, monitorowania procedury adopcyjnej dzieci z uregulowaną sytuacją prawną oraz wydania opinii dotyczącej zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, o czym informowany jest właściwy sąd rodzinny. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej oceny dokonuje na posiedzeniu z udziałem m.in. rodziny zastępczej lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka, pedagoga, psychologa, przedstawiciela ośrodka adopcyjnego, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, asystenta rodziny i rodziców dziecka (z wyjątkiem pozbawionych władzy rodzicielskiej). Do udziału w ocenie zapraszani są również przedstawiciele Sądu Rejonowego w Puławach, ośrodków pomocy społecznej i instytucji oświatowych.

W 2021 r. dokonano oceny 191 dzieci; w ciągu roku sporządzono ok. 317 ocen.

W 2022 r. opracowano oceny 201 dzieci; w ciągu roku dokonano 304 ocen.

W 2023 r. (do 31.10) sporządzono oceny 162 dzieci; do 31.10.2023 r. opracowano 278 ocen sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

Przedstawiciel organizatora rodzinnej pieczy zastępczej uczestniczył także w posiedzeniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w Placówkach Opiekuńczo-Wychowawczych im. M. Konopnickiej w Puławach.

Sporządzanie ocen rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinny dom dziecka

Ocena rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka jest dokonywana pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Pierwsza ocena sporządzana jest przed upływem roku od umieszczenia w rodzinie pierwszego dziecka, kolejna (w przypadku pozytywnej oceny) po upływie roku od dokonania pierwszej oceny, a następne nie rzadziej niż co 3 lata.

W 2021 r. dokonano 28 ocen rodzin zastępczych, w tym 8 ocen rodzin zastępczych zawodowych.

W 2022 r. sporządzono 10 ocen rodzin zastępczych, w tym 2 oceny rodzin zastępczych zawodowych.

Do dnia 31.10.2023 r. opracowano 42 oceny rodzin zastępczych, w tym 10 ocen rodzin zastępczych zawodowych.

Wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021–2023

W roku 2021 wsparciem 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej działających w ramach organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w PCPR w Puławach objęte były łącznie 42 rodziny zastępcze, w tym 2 rodzinne domy dziecka, które sprawowały opiekę nad 93 wychowankami, w roku 2022 było to 46 rodzin zastępczych, w tym 2 rodzinne domy dziecka, opiekujące się łącznie 85 wychowankami, z kolei do 31 października 2023 r. z pomocy koordynatorów skorzystało 41 rodzin zastępczych i 79 wychowanków. Zgodnie z ustawowymi wymogami koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka.

Tabela 12 *Wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej*

Wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	2021	2022	2023 (do 31.10)
Łączna liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka objętych wsparciem w ciągu całego roku	42	48	41
Łączna liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka objętych wsparciem	93	85	79

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wspierają rodziny zastępcze m. in. poprzez comiesięczne spotkania w ich środowiskach domowych. Podczas wizyt przeprowadzają analizę sytuacji rodziny zastępczej oraz dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w celu określenia potrzeb podopiecznych i ustalenia odpowiednich działań pomocowych. Jednocześnie zwracają uwagę na prawidłowość wykonywania funkcji opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z założeniami ustawy.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej uczestniczą w dokonywanych przez organizatora pieczy zastępczej działaniach, między innymi:

- ocenie sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- ocenie rodziny zastępczej,
- zgłaszaniu do ośrodka adopcyjnego informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną,
- sporządzaniu opinii w przedmiocie ustania przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie

zastępczej i możliwości powrotu dziecka do jego rodziny biologicznej na potrzeby postępowania sądowego.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej udzielają porad z zakresu opieki i wychowywania, informują, instruują, doradzają opiekunom i wychowankom rodzin zastępczych. Ponadto uczestniczą w tworzeniu indywidualnego planu usamodzielnienia oraz są gotowi do pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia w razie zgłoszonej potrzeby. Działania te mają na celu efektywną współpracę z pracownikami ośrodka adopcyjnego, sądu (np. z kuratorami sądowymi), szkół i przedszkoli (tj. pedagogami szkolnymi i wychowawcami klas), ośrodków pomocy społecznej (asystentami rodziny i pracownikami socjalnymi) oraz innymi osobami mającymi wpływ na funkcjonowanie rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych.

W stosunku do rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka nieobjętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

2.7.2. Grupy wsparcia dla zawodowych, niezawodowych i osób prowadzących rodzinny dom dziecka.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach kontynuowane są cykliczne spotkania grypy wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych i osób prowadzących rodzinny dom dziecka, prowadzone przez pracowników Zespołu ds. pieczy zastępczej.

Ww. grupy wsparcia prowadzone są raz w miesiącu i zapewniają wzajemny kontakt opiekunów zastępczych, ich integrację, a przede wszystkim uzyskiwanie i dawanie wsparcia w konkretnych przypadkach (dzielenie się doświadczeniami, przeżywanymi emocjami, sposobami rozwiązywania problemów).

2.7.3. Szkolenia dla rodzin zastępczych oraz szkolenia kandydatów na rodziców zastępczych w latach 2021–2023

W latach 2021–2023 w oparciu o diagnozę potrzeb dla rodziców zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka zorganizowano szkolenia w formie wykładowej i warsztatowej podnoszące umiejętności wychowawcze i kompetencje społeczne.

- 08.04.2021 r. „Jestem OK taki, jaki jestem – jak dzieci rozwijają poczucie własnej wartości”, udział wzięły 34 osoby, szkolenie odbyło się za pośrednictwem platformy internetowej;
- 07.10.2021 r. „Działalność Regionalnego Punktu Diagnozy i Terapii FAS/FASD w Lublinie oraz charakterystyka zaburzeń FAS i syndromy FASD”, udział wzięło 31 osób;

- 27.06.2022 r. „Dzieci i młodzież w kryzysie – jak wspierać po pandemii”, w którym udział wzięły 42 osoby;
- 15.12.2022 r. Szkolenie z zakresu pierwszej pomocy – w którym wzięło udział 13 osób;
- 30.06.2023 r. „Zaburzenia w okresie adolescencji” – udział wzięło 38 osób,
- 18.10.2023 r. „Budowanie poczucia własnej wartości u dzieci” – uczestniczyło 31 osób.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, przeprowadza na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2, wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Pozytywna wstępna kwalifikacja jest ważna przez okres 2 lat od dnia jej przeprowadzenia.

W 2021 r. po przeprowadzeniu przez pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie puławskim analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów w celu stwierdzenia spełniania warunków zawartych w art. 42 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dokonano analizy i oceny sytuacji łącznie 27 osób (16 rodzin), w tym 13 osób (9 rodzin) – kandydatów na spokrewnione rodziny zastępcze, 14 osób (7 rodzin) kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze.

W 2021 r. w związku sytuacją epidemii COVID-19 i wprowadzonymi obostrzeniami nie zorganizowano szkolenia na zawodową rodzinę zastępczą dla 1 rodziny oraz szkolenia dla kandydatów na niezawodową rodzinę zastępczą w związku z niedostateczną liczbą chętnych (zgłoszono 8 osób, tj. 4 rodziny zastępcze). Do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej przeprowadzono szkolenie z 13 kandydatami (9 rodzinami).

W 2022 r. dokonano analizy i oceny sytuacji łącznie 28 osób (18 rodzin), w tym 17 osób (11 rodzin) – kandydatów na spokrewnione rodziny zastępcze, 6 osób (4 rodziny) kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze i 5 osób (3 rodziny) na zawodowe rodziny zastępcze.

W 2022 r. na szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej do Ośrodka Adopcyjnego w Lublinie skierowano 6 osób, tj. 4 rodziny zastępcze oraz 1 osobę na szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

W 2023 r. (do dnia 31.10.2023 r.) dokonano analizy i oceny sytuacji łącznie 28 osób (18 rodzin), w tym 16 osób (11 rodzin) – kandydatów na spokrewnione rodziny zastępcze, 11 osób (6 rodzin) kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze i 8 osób (4 rodziny) na zawodowe rodziny zastępcze specjalistyczne.

W 2023 r. (do dnia 31.10.2023 r.) na szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej do Ośrodka Adopcyjnego w Lublinie skierowano 6 osób, tj. 3 rodziny

zastępcze, natomiast 2 osoby, tj. 1 rodzina zastępcza ukończyły szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej prowadzone przez Stowarzyszenie Nowy Dom – Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w Zawierzbju.

Ponadto 4 osoby, tj. 2 rodziny zastępcze uzyskały kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, natomiast 8 osób, tj. 4 rodziny zastępcze ukończyły szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej sprawującej opiekę nad dzieckiem posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności.

Pracownicy tut. Centrum przeprowadzili 28 indywidualnych szkoleń dla rodzin zastępczych spokrewnionych.

2.8. Akcje promocyjne prowadzone w latach 2021–2023

W celu promowania idei rodzicielstwa zastępczego oraz rodzinnych domów dziecka pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach prowadzili działania na rzecz pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziców zastępczych. Między innymi udzielali szczegółowych informacji na temat rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto pod koniec każdego roku drukowano kalendarze propagujące ideę rodzicielstwa zastępczego, które zostały rozprowadzone wśród instytucji na terenie Puław i powiatu puławskiego.

Pełnienie roli rodzica zastępczego jest bardzo trudnym i odpowiedzialnym zadaniem, w związku z czym niełatwe jest pozyskiwanie kandydatów do pełnienia tej funkcji.

Nabór kandydatów do pełnienia roli rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka prowadzony był również poprzez:

- ogłoszenia na stronach internetowych,
- rozpowszechnianie informacji za pośrednictwem ogłoszeń parafialnych oraz stowarzyszeń działających na rzecz rodziny,
- informowanie lokalnych mediów o organizacji imprez i uroczystości na rzecz pieczy zastępczej,
- umieszczanie artykułów dotyczących pieczy zastępczej w kwartalniku powiatowym,
- indywidualne rozmowy z osobami zainteresowanymi,
- zamówienie 500 szt. plakatów promujących rodzicielstwo zastępcze, które rozwieszono w urzędach, parafiach, na tablicach informacyjnych, w lokalach handlowo-usługowych oraz w lokalnych przedsiębiorstwach na terenie powiatu puławskiego.

Współpracowano także z ośrodkami pomocy społecznej, sądem, placówkami oświatowymi, domami kultury oraz organizacjami pozarządowymi, między innymi Stowarzyszeniem „Rodzina” w Puławach, które zapraszano do wspólnego organizowania imprez na rzecz rodzicielstwa

zastępczego. W celu promocji idei rodzinnej pieczy zastępczej zorganizowano 31 maja 2021 r. w ramach obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego projekcję filmu pt. „Krudowie 2. Nowa Era” w Kinie Sybilla w Puławach dla dzieci objętych wsparciem tut. Centrum i ich opiekunów.

Natomiast w 2022 r. w celu promocji idei rodzinnej pieczy zastępczej zorganizowano 30 maja 2022 r. w ramach obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego projekcję filmu pt. „Rodzinka Robinsonów” w Puławskim Ośrodku Kultury „Dom Chemika” i poczęstunek w pizzerii „Da Grasso” dla dzieci objętych wsparciem tut. Centrum i ich opiekunów.

W 2023 r. w celu propagowania idei rodzicielstwa zastępczego oraz informowania szerokiej rzeszy odbiorców pracownicy tut. Centrum prowadzili działania na rzecz pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziców zastępczych. Przygotowano i dostarczono materiały do kwartalnika Powiatu Puławskiego „Tu jest moje miejsce” dotyczące promocji i integracji Centrum w obszarze pieczy zastępczej. Ponadto rodzinna piecza zastępcza w 2023 r. promowana była poprzez organizację imprezy z okazji obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego na terenie rodzinnego parku tematycznego „Magiczne Ogrody” w Trzciankach. Do wspólnej zabawy zaproszone zostały wszystkie rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinne domy dziecka wraz z dziećmi

Tworzenie rodzin zastępczych zawodowych w ramach założonych na lata 2021–2023 limitów.

Zgodnie z art. 54 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka, starosta zawiera na wniosek tej rodziny umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, starosta może zawrzeć, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

W zakresie przyjętych na kolejne lata limitów założono utworzenie po jednej rodzinie zastępczej zawodowej w kolejnych trzech latach, tj. 2021–2023.

W 2021 r. oraz w 2023 r. powyższe założenie zostało zrealizowane, zawarto po jednej umowie o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej; w każdej z ww. rodzin przebywało 3 małoletnich.

W 2022 r. powyższego założenia nie zrealizowano ze względu na brak kandydatów spełniających kryteria ustawowe.

3. Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2021–2023

Pełnoletni wychowankowie opuszczający rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą byli objęci przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem, a także pomocą:

- pieniężną na usamodzielnienie w wysokości od 1735,00 zł do 8968,00 zł, w zależności od czasu pobytu wychowanka w rodzinie zastępczej lub czasu pobytu i typu placówki,
- pieniężną na kontynuowanie nauki w wysokości 526,00 zł do 681,00 zł miesięcznie,
- w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym,
- w uzyskaniu zatrudnienia,
- na zagospodarowanie w formie rzeczowej w wysokości od 1577,00 zł do 4077,00 zł jednorazowo, z przeznaczeniem na wyposażenie mieszkania w niezbędne urządzenia domowe, pomoce naukowe, sprzęt rehabilitacyjny, sprzęt, który pomoże podjąć zatrudnienie.

PCPR w Puławach realizowało proces usamodzielnienia z wychowankami z rodzin zastępczych i wychowankami z placówek opiekuńczo-wychowawczych pochodzącymi z terenu powiatu puławskiego lub osiedlającymi się na terenie naszego powiatu, a pochodzącymi z terenu innych powiatów.

Ponadto ściśle współpracowaliśmy z 5 innymi powiatami w zakresie realizacji programów usamodzielnienia 9 wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych pochodzących z tych powiatów, a zamieszkałych obecnie na terenie powiatu puławskiego.

W okresie od 1.01.2021 r. do 31.10.2023 r. usamodzielnianym wychowankom z rodzin zastępczych przyznano decyzją administracyjną i wypłacono 456 miesięcznych świadczeń na kontynuowanie nauki w łącznej kwocie 217 993 zł, 5 świadczeń na zagospodarowanie w formie rzeczowej w łącznej kwocie 8701,00 zł, 10 świadczeń pomocy pieniężnej na usamodzielnienie w łącznej kwocie 64770,00 zł.

3.1. Pomoc udzielona pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych

Tabela 13 Pomoc udzielona pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych

	2021			2022			01.01.2023–31.10.2023		
	Liczba wychowanków	Liczba świadczeń	Razem zł	Liczba wychowanków	Liczba świadczeń	Razem zł	Liczba wychowanków	Liczba świadczeń	Razem zł
Pomoc pieniężna na kontynuację nauki	16	158	79 670	12	172	58 640	14	126	79 683
Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	3	3	4 967	1	1	1 695	1	1	2 039
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	4	4	22 376	3	3	15 490	3	3	26 904
Suma	23	165	107 013	16	176	75 825	18	130	108 626

W powyższym okresie pełnoletnim wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych pochodzącym z terenu powiatu puławskiego lub osiedlającym się na naszym terenie przyznano decyzją administracyjną i wypłacono:

- 456 miesięcznych świadczeń na kontynuowanie nauki w kwocie 217 993,00 zł,
- 5 świadczeń na zagospodarowanie w formie rzeczowej w kwocie 8 701,00 zł,
- 10 świadczeń pieniężnych na usamodzielnienie w kwocie 64 770,00 zł.

3.2. Pomoc udzielona pełnoletnim wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych

Tabela 14 Pomoc udzielona pełnoletnim wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych

	2021			2022			01.01.2023–31.10.2023		
	Liczba wychowanków	Liczba świadczeń	Razem zł	Liczba wychowanków	Liczba świadczeń	Razem zł	Liczba wychowanków	Liczba świadczeń	Razem zł
Pomoc pieniężna na kontynuację nauki	11	98	49 876	11	103	55 477	7	63	39 893
Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	1	1	1 577	3	3	5 172	2	2	6 116
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	1	1	6 939	3	3	22 374	3	3	22 422
Suma	13	100	58 392	17	109	83 023	12	68	68 431

3.3. Mieszkania chronione

Na terenie powiatu puławskiego funkcjonują dwa mieszkania chronione. Mieszkanie chronione znajdujące się w Puławach przy ul. Włostowickiej 27 przeznaczone jest dla 3 usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą.

Drugie mieszkanie chronione usytuowane jest przy ulicy Kaniowczyków 16/7 w Puławach i jest przeznaczone dla 3 wychowanek pieczy zastępczej. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej zapewniającą warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku i przygotowującą do prowadzenia samodzielnego życia. Osoby usamodzielnione zajmujące to mieszkanie ponoszą odpłatność zgodnie z uchwałą Nr XLII/339/2010 Rady Powiatu w Puławach z dnia 24 marca 2010 r. zmieniającą uchwałę Nr XL/401/2006 Rady Powiatu w Puławach z dnia 10 lutego 2006 r. w sprawie ustalenia organizacji mieszkań chronionych utworzonych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej i szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w tych mieszkaniach.

Tabela 15 Mieszkania chronione w Puławach

ul. Kaniowczyków 16/7			ul. Włostowicka 27		
2021	2022	2023	2022	2021	2023
2 osoby	2 osoby	2 osoby	2 osoby	2 osoby	2 osoby

W okresie od 1.01.2021 r. do 31.10.2023 r. w mieszkaniu chronionym przy ul. Kaniowczyków w Puławach przebywały łącznie 2 usamodzielniane wychowanki rodzin zastępczych, natomiast w mieszkaniu chronionym przy ul. Włostowickiej przebywało łącznie 2 wychowanków rodzin zastępczych.

Wysokość opłaty za pobyt w mieszkaniu chronionym ustalana jest decyzją administracyjną i uzależniona jest od sytuacji osobistej i dochodowej osoby usamodzielnionej. W latach 2021–2023 odpłatność wynosiła od 0 zł do 122 zł. W 2022 r. ustalono odpłatność za pobyt w mieszkaniu chronionym w wysokości 102,50 zł.

Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. dotycząca zmian w ustawie o pomocy społecznej, która obowiązuje od 1 listopada 2023 r. zakłada m.in. przekształcenie mieszkań chronionych w mieszkania treningowe, które są formą pomocy społecznej przygotowującą, przy wsparciu specjalistów, osoby w nich przebywające do prowadzenia niezależnego życia lub wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Podmiot prowadzący mieszkania chronione jest obowiązany do przekształcenia tych mieszkań w mieszkania treningowe w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ww. ustawy.

4. Wnioski z analizy funkcjonowania pieczy zastępczej w powiecie w latach 2021–2023

1. W latach 2021–2023 liczba orzeczeń sądu dotyczących umieszczeń dzieci w rodzinach zastępczych utrzymuje się na podobnym poziomie i jest większa od liczby umieszczeń w placówce opiekuńczo-wychowawczej.
2. W latach 2021–2023 wzrosła liczba rodzinnych zawodowych form pieczy zastępczej, tj. podpisano 2 umowy na pełnienie funkcji zawodowych rodzin zastępczych, 1 umowę na prowadzenie rodzinnego domu dziecka oraz jedna rodzina zastępcza zawodowa została przekształcona w rodzinny dom dziecka. Obecnie na terenie powiatu puławskiego funkcjonuje 14 zawodowych rodzin zastępczych, w tym 1 pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego oraz 2 rodziny pełniące funkcję zawodowych specjalistycznych i 2 rodzinne domy dziecka.
3. Liczba dzieci (w tym noworodków) wymagających umieszczenia w rodzinnych formach pieczy zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego utrzymuje się na zbliżonym do lat poprzednich poziomie, okresowy wzrost nastąpił w roku 2023.
4. Liczba powierzeń dzieci funkcjonującym na terenie powiatu zawodowym rodzinom zastępczym utrzymuje się na podobnym poziomie.
5. Nie zrealizowano wszystkich założonych na lata 2021–2023 limitów utworzenia nowych zawodowych rodzin zastępczych. Utworzono dwie rodziny zastępcze zawodowe, zakładając utworzenie trzech.
6. Nadal występują trudności w pozyskiwaniu kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej, brak jest również kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej dla dzieci niepełnosprawnych oraz wykazujących zaburzenia zachowania.
7. Występują trudności w zapewnieniu rodzinnej pieczy zastępczej dla dzieci starszych, w wieku nastoletnim, sprawiających trudności wychowawcze.
8. W rodzinach zastępczych zawodowych i rodzinnych domach dziecka umieszczana jest maksymalna z możliwych liczba dzieci, które można umieścić w danej rodzinie, co oznacza, że liczba wolnych miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej jest znikoma.
9. Wydłuża się pobyt dzieci w pieczy zastępczej spowodowany długim postępowaniem sądowym w sprawie uregulowania sytuacji prawnej dziecka, jak też długotrwałymi procedurami adopcyjnymi.
10. W rodzinnych formach pieczy zastępczej brak jest rodzin, gdzie można umieścić liczne rodzeństwo jednocześnie.
11. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach realizowało szeroką ofertę wsparcia

- rodzinnej pieczy zastępczej; udzielano wsparcia specjalistycznego, w tym psychologicznego i prawnego oraz w ramach grupy wsparcia.
12. Przeprowadzono 6 tematycznych szkoleń dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka, w których średnio wzięło udział po ok. 31 rodziców zastępczych.
 13. W latach 2021–2023 cyklicznie prowadzono akcję promującą ideę rodzicielstwa zastępczego, jednak działania ograniczał okres pandemii wirusa COVID-19.
 14. W 2023 r. (do dnia 31.10.2023 r.) na szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej do Ośrodka Adopcyjnego w Lublinie skierowano 6 osób, tj. 3 rodziny zastępcze, natomiast 2 osoby, tj. 1 rodzina zastępcza ukończyły szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej prowadzone przez Stowarzyszenie Nowy Dom – Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w Zawierzbiu. Ponadto 4 osoby, tj. 2 rodziny zastępcze uzyskały kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, natomiast 8 osób, tj. 4 rodziny zastępcze ukończyły szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej sprawującej opiekę nad dzieckiem posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności.
 15. Niska jest liczba usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w związku z korzystniejszymi uwarunkowaniami prawnymi i finansowymi pozostawania w pieczy zastępczej do czasu ukończenia nauki.
 16. W latach 2021–2023 na terenie powiatu puławskiego funkcjonowały 2 mieszkania chronione, w których mieszkało łącznie 4 usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.
 17. Liczba umieszczeń dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych utrzymuje się na podobnym poziomie.
 18. Placówki opiekuńczo-wychowawcze wchodzące w skład PCOW w Puławach spełniają standardy, o których mowa w obowiązujących przepisach prawa.
 19. Wszystkie dzieci, wobec których orzeczono umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej, zostały umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie powiatu puławskiego.

5. Cele programu

5.1. Cel główny

Po dokonaniu analizy funkcjonowania pieczy zastępczej na terenie powiatu puławskiego, sporządzonej na podstawie danych posiadanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach, jako główny cel Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Puławskim na lata 2024–2026 r. wytyczono *Wspieranie rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie puławskim*.

5.2. Cele szczegółowe

Cel główny można osiągnąć poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

1. Tworzenie warunków do rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Wzmacnianie systemu wsparcia rodzin zastępczych.
3. Podnoszenie kwalifikacji kadry wspierającej rozwój pieczy zastępczej.
4. Wzmacnianie kompetencji i umiejętności wychowawczych rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka.
5. Utrzymanie więzi pomiędzy dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej i rodzinami pochodzenia.
6. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.
7. Kształtowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej.
8. Zintensyfikowanie działań mających na celu pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej.
9. Zapewnienie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka.
10. Diagnozowanie potrzeb i trudności występujących w zakresie pieczy zastępczej.
11. Zapewnianie wsparcia specjalistycznego rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka.
12. Pozyskanie partnerów do realizacji Programu.
13. Organizowanie szkoleń dostosowanych do potrzeb rodzin zastępczych.
14. Podnoszenie świadomości społecznej nt. rodzicielstwa zastępczego.
15. Ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
16. Przekształcenie mieszkań chronionych w mieszkania treningowe.

6. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem kompleksowej analizy strategicznej, które określa czynniki wewnętrzne i zewnętrzne mające wpływ na realizację zaplanowanych zadań.

Czynniki wewnętrzne:

1. Mocne strony, czyli posiadane zasoby instytucjonalne i organizacyjne, stanowiące atuty w toku realizacji zadań.
2. Słabe strony, czyli czynniki hamujące, blokujące zmianę niekorzystnych zjawisk zachodzących w badanej rzeczywistości.

Czynniki zewnętrzne:

3. Szanse, czyli czynniki mogące stać się katalizatorem pozytywnych zmian.
4. Zagrożenia, czyli czynniki negatywne mogące spowalniać procesy rozwojowe.

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Uchwalone dokumenty: Strategia Rozwoju Powiatu Puławskiego do roku 2020 z perspektywą do 2030 roku oraz Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Puławskim na lata 2023–2030. 2. Baza lokalowa pozostająca w posiadaniu samorządu lokalnego. 3. Kadra PCPR w Puławach przygotowana do prowadzenia szkoleń oraz grup wsparcia dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. 4. Wykwalifikowana i doświadczona kadra pracowników zatrudnionych w instytucjach mających na celu wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej. 5. Otwartość na współpracę instytucji pomocy społecznej i organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny. 6. Dobrze rozwinięta oferta wsparcia ze strony organizacji i instytucji świadczących pomoc rodzinom (m.in. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Poradnia Rodzinna, Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia, Stowarzyszenie Monar Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień, świetlice socjoterapeutyczne, Ognisko Wychowawcze itp.). 7. Funkcjonujące na terenie powiatu puławskiego Powiatowe Centrum Opiekuńczo-Wychowawcze 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niska świadomość społeczna na temat roli i funkcji pieczy zastępczej. 2. Zbyt mała liczba kandydatów na rodziny zastępcze. 3. Niewystarczający przepływ informacji między instytucjami, skutkujący niedostateczną wiedzą na temat działania różnych specjalistów w obszarze pomocy rodzinie. 4. Niedostateczna liczba rodzin zastępczych zawodowych, zwłaszcza pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz specjalistycznych, tj. dla dzieci niepełnosprawnych oraz dzieci z trudnościami wychowawczymi. 5. Wiek osób pełniących funkcję zawodowych rodzinnych form pieczy zastępczej. 6. Ograniczony dostęp do bezpłatnego leczenia specjalistycznego (psychiatra dziecięcy, pomoc dzieciom z ADHD). 7. Rozległy teren powiatu i niedostateczna infrastruktura komunikacyjna na terenie powiatu. 8. Wykorzystanie maksymalnej liczby miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

<p>działające całodobowo, w ramach którego funkcjonują 3 placówki: dwie placówki typu socjalizacyjnego, interwencyjnego oraz jedna placówka typu specjalistyczno-terapeutycznego.</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Wypracowane i sprawdzone formy współpracy z niektórymi szkołami, organizacjami pozarządowymi, parafiami. 9. Mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. 10. Duża liczba rodzin zastępczych, tj. 30 rodzin niezawodowych, 14 rodzin zawodowych, w tym 1 pogotowie rodzinne, 2 rodziny specjalistyczne oraz 2 rodzinne domy dziecka. 11. Wysokie kompetencje rodzin zastępczych zawodowych oraz wieloletnie doświadczenie w opiece nad dzieckiem. 12. Dobry kontakt rodzin zastępczych z pracownikami PCPR w Puławach oraz otwartość na współpracę. 13. Zintegrowane środowisko rodzin zastępczych. 14. Zabezpieczenie umieszczeń dzieci na terenie powiatu puławskiego. 15. Ogólnopolska akcja promocji rodzicielstwa zastępczego. 	
---	--

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość organizowania i udziału w szkoleniach poszerzających zakres kompetencji zawodowych kadry instytucji wspierania rodzin. 2. Umiejętność wykorzystania przez kadre różnorodnych metod pracy z klientem. 3. Gotowość i otwartość do podejmowania nowych zadań oraz umiejętność współpracy w zespole interdyscyplinarnym. 4. Rozpowszechnianie informacji dotyczących obszarów działania PCPR (ulotki, BIP, strona www) i ich promocja. 5. Możliwość stworzenia sprawnego systemu koordynacji działań i współpracy instytucji i organizacji pozarządowych. 6. Nawiązanie współpracy z innymi ośrodkami i wykorzystanie „dobrych praktyk”. 7. Możliwość pozyskiwania wsparcia finansowego ze źródeł zewnętrznych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Trudności w pozyskaniu kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. 2. Odływ młodych ludzi na tereny atrakcyjniejsze ekonomicznie. 3. Niska motywacja rodzin zastępczych, zwłaszcza spokrewnionych, do odbywania szkoleń podnoszących umiejętności wychowawcze. 4. Podeszły wiek rodziców zastępczych spokrewnionych z dzieckiem i związana z nim trudność w sprawowaniu funkcji, a także podeszły wiek zawodowych form rodzinnej pieczy zastępczej. 5. Trudności wychowawcze w rodzinach zastępczych. 6. Powielanie z pokolenia na pokolenie nieprawidłowych modeli funkcjonowania rodzin. 7. Wypalenie zawodowe kadr pomocy społecznej związane ze specyfiką wykonywanego zawodu

<p>8. Zintensyfikowanie akcji promocyjnych i zwiększanie świadomości społecznej na temat pieczy zastępczej.</p>	<p>oraz wynagrodzenie nieadekwatne do ciężaru wykonywanej pracy i zakresu obowiązków.</p> <p>8. Niskie poczucie sprawczości i odpowiedzialności za swoje życie ze strony klientów pomocy społecznej.</p> <p>9. Osłabienie więzi społecznych.</p> <p>10. Coraz większa liczba dzieci niepełnosprawnych oraz wykazujących przejawy demoralizacji.</p> <p>11. Wypalenie zawodowe rodziców zastępczych zawodowych.</p> <p>12. Zagrożenia wynikające ze skutków epidemii COVID-19.</p> <p>13. Konieczność zapewnienia pieczy zastępczej dzieciom z Ukrainy, które aktualnie przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pod opieką opiekunów tymczasowych, a które z różnych przyczyn nie powrócą do Ukrainy.</p> <p>14. Konieczność zapewnienia pieczy zastępczej dzieciom, które w Ukrainie były w pieczy zastępczej, a które w Polsce przebywają pod opieką opiekunów tymczasowych i które z różnych przyczyn nie powrócą do Ukrainy.</p> <p>15. Nieprzewidywalność zjawiska migracji i napływu dzieci bez opieki wobec utrzymującego się konfliktu w Ukrainie.</p>
---	--

Wykazane powyżej silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia zostały wykorzystane w ukierunkowaniu toku prac nad wzmocnieniem rozwoju pieczy zastępczej w powiecie puławskim. Pozwalają one dostrzec istniejące szanse, nie zapominając o pojawiających się trudnościach.

7. Liczba dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej

Tabela 16 Dane z gmin powiatu puławskiego oraz Sądu Rejonowego w Puławach na dzień 31.10.2023 r.

Gminy	Liczba dzieci	
	Do 10. r. ż.	Od 10. r. ż.
Nałęczów	1	2
Baranów	0	0
Końskowola	3	0
Gmina Puławy	9	6
Kazimierz Dolny	3	2
Janowiec	1	0
Żyrzyn	0	0
Miasto Puławy	20	6
Markuszów	1	1
Kurów	0	0
Wąwolnica	1	0
Sąd Rejonowy w Puławach	7	3

8. Plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej na lata 2024–2026.

1. Realizowanie procesu usamodzielniania wychowanków osiągniętych pełnoletniość.
2. Zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do Ośrodka Adopcyjnego.
3. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie stwarzania warunków powrotów dzieci do rodzin biologicznych (zmiana sposobu funkcjonowania, leczenie odwykowe, aktywizacja zawodowa, terapia rodzinna).
4. Współpraca z sądami rodzinnymi w zakresie opiniowania zapytań o możliwość powrotu wychowanków do domu rodzinnego.
5. Zgłaszanie do właściwego sądu wniosku wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem zbadania zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenie go w rodzinie przysposabiającej.
6. Zgłaszanie do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach dzieci poniżej 10. roku życia w celu niezwłocznego przeniesienia do rodzinnych form pieczy zastępczej.

Powyższe działania są i będą podejmowane podczas całego okresu pobytu w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

9. Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2024–2026

Na podstawie danych uzyskanych z gmin powiatu puławskiego oraz rozeznania potrzeb i potencjalnych możliwości, a także uwzględniając konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w zakresie liczby kandydatów spełniających wymagania dotyczące rodzin zastępczych zawodowych założono limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2024–2026:

1. Rok 2024 – utworzenie 1 rodziny zastępczej zawodowej (łącznie będzie funkcjonowało 15 rodzin zastępczych zawodowych oraz 2 rodzinne domy dziecka).
2. Rok 2025 – utworzenie 1 rodziny zastępczej zawodowej (łącznie będzie funkcjonowało 16 rodzin zastępczych zawodowych oraz 2 rodzinne domy dziecka).
3. Rok 2026 – utworzenie 1 rodziny zastępczej zawodowej (łącznie będzie funkcjonowało 17 rodzin zastępczych zawodowych oraz 2 rodzinne domy dziecka).

W rodzinach zastępczych zawodowych podejmowane będą działania mające na celu przeniesienie dzieci w wieku poniżej 10. r. ż., które przebywają w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Puławach do rodzinnej pieczy zastępczej.

10. Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej do realizacji w powiecie puławskim w latach 2024–2026

1. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych z uwzględnieniem ograniczenia liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
2. Utworzenie w latach 2024–2026 łącznie 3 rodzin zastępczych zawodowych.
3. Zapewnienie, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, odpowiedniej liczby koordynatorów.
4. Finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub rodzinach pomocowych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach terapeutycznych na jego terenie lub na terenie innego powiatu;
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne.
5. Zintensyfikowanie działań prowadzących do naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
6. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
7. Prowadzenie rejestru dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej oraz osób opuszczających pieczę zastępczą jako niepełnoletnie.
8. Zapewnienie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
9. Zorganizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka szkoleń dostosowanych do potrzeb.
10. Zapewnienie środków finansowych na realizację zadań pieczy zastępczej.
11. Promocja idei pieczy zastępczej typu rodzinnego poprzez prowadzenie kampanii społecznych, różnorodnych akcji i inicjatyw, również przez media społecznościowe.
12. Wymiana dobrych praktyk pomiędzy jednostkami realizującymi zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

13. Skoordynowanie działań związanych z przekazywaniem dziecka z rodziny pochodzenia do pieczy zastępczej.
14. Udział pracowników PCPR w Puławach w szkoleniach poszerzających zakres kompetencji zawodowych i superwizjach.
15. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia, rodzin pomocowych oraz osób zatrudnionych do pomocy w opiece nad dziećmi i przy pracach gospodarczych.
16. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci, oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, m.in. w Poradni Rodzinnej działającej w strukturach PCPR.
17. Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.
18. Wsparcie rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka w miejscu zamieszkania i lokalnym środowisku.
19. Opracowywanie i udział w realizacji indywidualnego planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.
20. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka.
21. Zapewnienie wsparcia dla osób usamodzielnianych.
22. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie udzielania pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej, a także w zakresie stwarzania warunków powrotów dzieci do rodzin biologicznych.
23. Współdziałanie z sądami i ich organami pomocniczymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.
24. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz kościołami i związkami wyznaniowymi.
25. Usprawnienie współpracy z Ośrodkiem Adopcyjnym w Lublinie w sprawach dotyczących dzieci z uregulowaną sytuacją prawną.
26. Udział przedstawicieli organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w posiedzeniach w sprawie sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy instytucjonalnej oraz współpraca z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi funkcjonującymi w ramach Powiatowego Centrum Opiekuńczo-Wychowawczego w Puławach w celu realizacji działań mających na celu ograniczenie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
27. Intensywne poszukiwanie miejsc w rodzinach zastępczych dla dzieci przebywających

w placówce opiekuńczo-wychowawczej w wieku poniżej 10 lat oraz dla dzieci, w stosunku do których zespół opiniujący skonstruował wniosek o przeniesienie do rodzinnej pieczy zastępczej.

28. Przedkładanie Zarządowi Powiatu Puławskiego corocznych sprawozdań z realizacji Programu oraz zestawienia potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej łącznie z corocznym sprawozdaniem przedkładanym do Rady Powiatu Puławskiego, dotyczącym działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach, zgodnie z art. 182 ustawy o pomocy społecznej.

11. Wskaźniki strategiczne i programowe realizacji działań

Realizacja założonych w Programie działań na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w latach 2024–2026 będzie monitorowana za pomocą wskaźników strategicznych (zawartych w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Puławskim na lata 2023–2030) oraz wskaźników programowych (specyficznych dla niniejszego Programu).

11.1. Wskaźniki strategiczne

I. Odnoszące się do 1. celu strategicznego Strategii „Zapewnienie mieszkańcom powiatu puławskiego pełnego i stabilnego systemu pomocy społecznej w wymiarze infrastrukturalnym, instytucjonalnym i kadrowym”.

Kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji celu
Wzmacnianie rozwoju pieczy zastępczej z ukierunkowaniem na rodzinne jej formy. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych. Wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej w funkcjonowaniu. Zintensyfikowanie po pandemii SARS-CoV-2 działań pomocowych w rodzinach zastępczych.	<ol style="list-style-type: none">1. Liczba oraz rodzaje rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie powiatu.2. Liczba dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej.3. Liczba funkcjonujących rodzin zastępczych.4. Liczba wizyt pracowników organizatora pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych.5. Liczba udzielonych porad.
Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.	<ol style="list-style-type: none">1. Liczba usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.
Komplementarne wsparcie wychowanków pieczy zastępczej, którzy posiadają zatwierdzony indywidualny program usamodzielnienia.	<ol style="list-style-type: none">1. Liczba wychowanków posiadających zatwierdzony indywidualny program usamodzielnienia
Rozwój specjalistycznego poradnictwa, w tym prawnego i psychologicznego.	<ol style="list-style-type: none">1. Rodzaje udzielonego poradnictwa specjalistycznego.2. Liczba udzielonych porad
Poprawa warunków do rozwoju fizycznego i prowadzenia terapii dzieci i młodzieży przebywającej w instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez wyremontowanie i doposażenie sali gimnastycznej PCOW w Puławach.	<ol style="list-style-type: none">1. Liczba i rodzaj pozyskanego sprzętu sportowego.2. Liczba zajęć sportowych.3. Liczba dzieci korzystających z infrastruktury sportowej.
Zapewnienie warunków organizacyjnych zwiększających bezpieczeństwo wychowanków	<ol style="list-style-type: none">1. Liczba dostosowanych pomieszczeń.2. Liczba dzieci wymagających odizolowania

instytucjonalnej pieczy zastępczej w sytuacji chorób wirusowych, poprzez dostosowanie i doposażenie istniejących pomieszczeń celem przeznaczenia na izolatki.	od rówieśników w związku z chorobą zakaźną.
Zapewnienie dla dzieci i młodzieży miejsca do rekreacji i zajęć relaksacyjnych na terenie zielonym poprzez rewitalizację terenów zielonych wokół budynku Powiatowego Centrum Opiekuńczo-Wychowawczego w Puławach.	1. Powierzchnia terenów zielonych wokół PCOW.
Poprawa w PCOW warunków komunikacyjnych i transportowych poprzez zakup busa przystosowanego do przewozu wychowanków z niepełnosprawnością.	1. Liczba zakupionych pojazdów. 2. Liczba wychowanków dowożonych do miejsc nauki, diagnozy, terapii i rehabilitacji.

II. Odnoszące się do 2. celu strategicznego Strategii „*Objęcie osób i rodzin wymagających wsparcia komplementarną, profesjonalną i efektywną pomocą*”.

Kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji celu
Zwiększenie zakresu usług świadczonych klientom instytucji pomocy i integracji społecznej, w tym osobom z niepełnosprawnościami.	Liczba świadczeń udzielonych klientom, w tym osobom z niepełnosprawnościami.
Doskonalenie zawodowe i podnoszenie kwalifikacji kadry pomocy społecznej	Liczba szkoleń, konferencji, warsztatów i liczba osób w nich uczestniczących.
Objęcie wsparciem uchodźców przebywających na terenie powiatu puławskiego.	Liczba udzielonych świadczeń, porad itp.

11.2. Wskaźniki programowe

1. Liczba osób przeszkolonych na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
2. Liczba zrealizowanych szkoleń dla rodziców zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka oraz akcji promocyjnych.
3. Liczba rodziców zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka, biorących udział w szkoleniach.
4. Liczba utworzonych rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.
5. Liczba ocen sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz liczba ocen rodzin zastępczych.
6. Liczba przygotowanych planów pomocy dziecku.
7. Liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zgłoszonych do ośrodka adopcyjnego.
8. Liczba zrealizowanych postanowień sądu o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej (liczba umieszczonych dzieci).
9. Liczba umieszczonych dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu puławskiego.

12. Źródła finansowania Programu

Źródła finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Puławskim na lata 2024–2026 to:

1. Budżet Powiatu Puławskiego.
2. Budżety samorządów gminnych (zgodnie z art. 191 ust. 9 i ust. 10 ustawy).
3. Budżety samorządów powiatowych (zgodnie z art. 191 ust. 1 ustawy).
4. Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021–2027 (EFS).
5. Dotacje celowe.
6. Inne dostępne.

13. Beneficjenci Programu

1. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej.
2. Rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka.
3. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej.
4. Powiatowe Centrum Opiekuńczo-Wychowawcze w Puławach.
5. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
6. Rodziny pomocowe.

14. Realizatorzy i partnerzy w realizacji Programu

Realizatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach. Partnerzy w tworzeniu działań na rzecz rozwoju pieczy zastępczej to:

- środowiska rodzin zastępczych oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- instytucje wypełniające ustawowe zadania w tym obszarze, tj. placówka opiekuńczo-wychowawcza, sąd, ośrodek adopcyjny, placówki wsparcia dziennego, placówki oświatowe, służba zdrowia, policja, ośrodki pomocy społecznej,
- organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się działaniami na rzecz dzieci i rodzin.

15. Konsultacje społeczne Programu

Konsultacje społeczne Programu prowadzone były dwuetapowo:

Pierwszy etap konsultacji

Na etapie diagnozy do konsultacji zaproszono ośrodki pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe, do których skierowano autorskie ankiety.

Ośrodki pomocy społecznej z każdej z 11 gmin z terenu powiatu puławskiego poproszono o odpowiedzi na pytania:

1. Czy w latach 2021–2023 angażowali się państwo w działania na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej?
2. Jakimi formami wspierania rodzinnej pieczy zastępczej mogłaby wesprzeć organizatora rodzinnej pieczy zastępczej państwa instytucja?
3. Jakie formy wspierania rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej są wg państwa najefektywniejsze?

Ponadto o udzielenie odpowiedzi na powyższe pytania poproszono organizacje pozarządowe działające w obszarze tematycznym Programu.

15.1. Analiza ankiet uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej oraz organizacji pozarządowych

1. Większość ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu puławskiego w latach 2021–2023 angażowała się w działania na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej poprzez:
 - udział w posiedzeniach dotyczących oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej,
 - przekazywanie planu pracy z rodziną dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej,
 - współpracę asystenta rodzinnego z rodzicami biologicznymi na rzecz powrotu dziecka z

- pieczy zastępczej do rodziny pochodzenia,
- współpracę z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej (pracownikiem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej) przy opracowywaniu planu pomocy dziecku przebywającemu w rodzinnej pieczy zastępczej,
 - wpisanie i realizację w ramach Miejskiego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Puławy na lata 2021–2023 działań na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej, tj. udostępnianie obiektów miejskich, współpracę i udział w imprezach integracyjnych.
2. Najczęściej deklarowane formy wspierania rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej to:
- wspieranie rodziców zastępczych i dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
 - udostępnienie plakatów i informacji na temat rodzicielstwa zastępczego,
 - udział w imprezach integracyjnych organizowanych na rzecz rodzicielstwa zastępczego,
 - udzielanie informacji na temat rodzinnych form pieczy zastępczej i kierowanie osób zainteresowanych do organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Jako najefektywniejsze formy wspierania rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej wymieniane były:
- promowanie rodzinnej pieczy zastępczej poprzez organizowanie imprez masowych i rozpowszechnianie w ich trakcie informacji dotyczących zasad funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej,
 - opracowanie i rozpowszechnianie pakietów informacyjnych, m.in. ulotek, plakatów oraz informacji na stronie internetowej,
 - podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny oraz osób sprawujących pieczę zastępczą.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi w latach 2021–2023 polegała m. in. na promocji idei rodzinnej pieczy zastępczej poprzez udostępnianie ulotek, rozwieszanie kalendarzy w pomieszczeniach organizacji, przekazywaniu informacji online oraz współpracy przy organizacji imprez integracyjnych dla rodzin zastępczych, rodzin biologicznych, udział dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w działaniach profilaktycznych.

W opinii przedstawicieli organizacji najefektywniejszymi formami wspierania rozwoju pieczy zastępczej są działania promocyjne. **Drugi etap konsultacji**

Kolejny etap konsultacji polegał na przesłaniu projektu Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Puławskim na lata 2024–2026 wraz z formularzem konsultacji społecznych do ośrodków pomocy społecznej, zawodowych rodzin zastępczych oraz organizacji pozarządowych z powiatu puławskiego, z prośbą o przesłanie uwag do projektu Programu oraz propozycji zmian.

16. Monitoring i ewaluacja Programu

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Puławskim na lata 2024–2026 będzie podlegał okresowej weryfikacji, a w konsekwencji ewentualnej modyfikacji. Narzędziami weryfikacji i oceny programów strategicznych są monitoring i ewaluacja.

Monitoring polega na systematycznym zbieraniu danych dotyczących już zrealizowanych zadań pod kątem dokonania oceny, czy przysłużyły się one – i w jakim stopniu – osiągnięciu założonych celów. Ocenie podlegać będzie stopień realizacji Programu, faktyczne efekty podejmowanych przedsięwzięć w stosunku do poczynionych założeń oraz ich skutki krótko- i długoterminowe.

Monitoring Programu będzie dokonywany corocznie i przedkładany wraz ze sprawozdaniem z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach Zarządowi Powiatu Puławskiego oraz Radzie Powiatu Puławskiego.

Ewaluacja to ocena wartości wdrożonego programu pod kątem zakresu i efektywności interwencji a także analiza wpływu na zdiagnozowane specyficzne problemy.

Celem ewaluacji Programu będzie uzyskanie odpowiedzi na następujące zagadnienia:

- Czy program stwarza możliwości rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej;
- Jakie działania wpłynęły na wzmocnienie systemu wsparcia rodzin zastępczych;
- Czy środki finansowe zabezpieczały realizację programu;
- Czy wzmacniane były kompetencje wychowawcze rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka;
- Czy wzmacniane były kompetencje i kwalifikacje zawodowe kadry wspierającej rozwój pieczy zastępczej;
- Jakie inicjatywy promocyjne podjęto w celu propagowania idei rodzinnej pieczy zastępczej;
- Czy współpraca pomiędzy ośrodkami pomocy społecznej (asystentem rodziny) i organizatorem pieczy zastępczej (koordynatorem) stwarzała właściwe warunki do realizacji planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- Czy zapewniono wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej oraz pomoc specjalistyczną;
- Czy zapewniono możliwości szkolenia i kwalifikowania kandydatów na rodziny zastępcze oraz prowadzących rodzinne domy dziecka;
- Czy utworzono nowe rodziny zastępcze zawodowe i rodzinne domy dziecka zgodnie z limitami założonymi w Programie.

Podstawę ewaluacji stanowią będą:

- informacje uzyskane od beneficjentów programu i partnerów realizacji programu,

- opracowana dokumentacja – plany pomocy dziecku, rejestr danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka, rejestr osób zakwalifikowanych do prowadzenia ww. form rodzinnej pieczy zastępczej,
- dokumentacja dotycząca grup wsparcia dla rodzin zastępczych, osób korzystających z poradnictwa, terapii,
- oceny sytuacji dziecka,
- oceny rodzin zastępczych,
- realizacja planu pomocy dziecku umieszczonemu w rodzinnej pieczy zastępczej,
- wydane decyzje administracyjne dotyczące przyznanych świadczeń,
- liczba i tematy zrealizowanych szkoleń dla rodziców zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka,
- liczba i tematy zrealizowanych szkoleń dla kadry wspierającej rozwój pieczy zastępczej,
- dokumentacja związana z przeprowadzonymi akcjami promocyjnymi – liczba rozpropagowanych kalendarzy, ulotek informacyjnych itp.,
- liczba osób przeszkolonych na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- liczba utworzonych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.

Założenia zawarte w celach Programu będą przedmiotem systematycznej oceny pod kątem ustalenia priorytetów oraz możliwości przeznaczenia lub pozyskania środków na realizację działań na rzecz rozwoju pieczy zastępczej.

Raport z ewaluacji ex post Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Puławskim na lata 2024–2026 wraz z zestawieniem potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej zostanie przedłożony Zarządowi Powiatu Puławskiego oraz Radzie Powiatu Puławskiego ze sprawozdaniem rocznym z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach za rok 2026.

17. Aneks

16.1. Ankieta skierowana do OSRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ z terenu powiatu puławskiego

* (właściwe podkreślić)

I. Czy w latach 2021–2023 angażowali się Państwo w działania na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej *

1. tak

2. nie

Jeżeli tak to proszę podać w jakich formach

.....
.....
.....

II. Jakimi formami wspierania rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej mogłaby wesprzeć organizatora rodzinnej pieczy zastępczej Państwa organizacja *

- 1) aktywne angażowanie rodzin zastępczych/prowadzących rodzinny dom* dziecka wraz z dziećmi w działalność Państwa organizacji
- 2) wspieranie rodziców zastępczych i dzieci przebywających w pieczy zastępczej
- 3) promocja idei rodzinnej pieczy zastępczej poprzez:
 - udostępnianie ulotek, rozwieszenie plakatów w pomieszczeniach organizacji
 - umieszczanie informacji na Państwa stronie internetowej
 - udział w imprezach organizowanych przez Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej
 - podnoszenie świadomości społecznej nt. rodzicielstwa zastępczego.
- 4) Inne formy

.....
.....
.....

III. Jakie formy wspierania rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej są według Państwa najefektywniejsze

.....
.....
.....

DZIĘKUJĘ

**16.2. Ankieta skierowana do ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
z terenu powiatu puławskiego**

* (właściwe podkreślić)

I. Czy w latach 2021–2023 angażowali się Państwo w działania na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej *

1. tak

2. nie

Jeżeli tak to proszę podać w jakich formach

II. Jakimi formami wspierania rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej mogłaby wesprzeć organizatora rodzinnej pieczy zastępczej Państwa organizacja *

1. aktywne angażowanie rodzin zastępczych/prowadzących rodzinny dom* dziecka wraz z dziećmi w działalność Państwa organizacji

2. wspieranie rodziców zastępczych i dzieci przebywających w pieczy zastępczej

3. promocja idei rodzinnej pieczy zastępczej poprzez:

- udostępnianie ulotek, rozwieszenie plakatów w pomieszczeniach organizacji

- umieszczanie informacji na Państwa stronie internetowej

- udział w imprezach organizowanych przez Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

- podnoszenie świadomości społecznej nt. rodzicielstwa zastępczego.

4. Inne formy:

.....
.....
.....

IV. Jakie formy wspierania rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej są według Państwa najefektywniejsze

.....
.....
.....

DZIĘKUJĘ

16.3 Formularz konsultacji społecznych

projektu

Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Puławskim na lata 2024–2026

1. Informacje o zgłaszającym uwagi

Imię i nazwisko	
Instytucja	
Adres korespondencyjny	
Adres e-mail	
Nr telefonu	

2. Zgłaszanie uwag do projektu Powiatowego Programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie puławskim na lata 2024–2026

1.	Obecny zapis – nr strony	
	Propozycja zmian	
	Uzasadnienie zmian	
2.	Obecny zapis – nr strony	
	Propozycja zmian	
	Uzasadnienie zmian	

Uwaga: w razie potrzeby należy dodawać kolejne pola.

18. Spis tabel

Tabela 1. <i>Formy rodzinnej pieczy zastępczej i stan liczebny w latach 2021–2023 (liczebność w ciągu roku)</i> .	9
Tabela 2. <i>Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w poszczególnych latach</i>	9
Tabela 3. <i>Napływ dzieci do rodzinnej pieczy zastępczej</i>	10
Tabela 4. <i>Wysokość miesięcznych świadczeń w rodzinnej pieczy zastępczej w zł</i>	10
Tabela 5. <i>Wysokość świadczeń* (pomocy pieniężnej) wypłaconych rodzinom zastępczym ogólnie w latach 2021–2023</i>	11
Tabela 6. <i>Zwrot wydatków dokonany przez gminy z terenu powiatu puławskiego za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka</i>	11
Tabela 7. <i>Wysokość świadczeń przekazanych w ramach Programu „Rodzina 500+” – dodatek wychowawczy wypłacony rodzinom zastępczym w okresie od 1.01.2021 r. do 31.05.2022 r.</i>	15
Tabela 8 <i>Wysokość świadczeń przekazanych w ramach dodatku, tj. świadczenia wychowawczego wypłaconego na dzieci umieszczone w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w okresie od 1.01.2021 r. do 31.05.2022 r.</i>	15
Tabela 9 <i>Zwrot wydatków dokonany przez gminy z terenu powiatu puławskiego za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych</i>	19
Tabela 10 <i>Liczba dzieci umieszczonych w ciągu roku w Powiatowym Centrum Opiekuńczo-Wychowawczym w Puławach oraz w placówkach w innych powiatach w latach 2021–2023</i>	19
Tabela 11 <i>Liczba dzieci w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Puławach oraz średni miesięczny koszt utrzymania wychowanka ogółem w latach 2021–2023</i>	19
Tabela 12 <i>Wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej</i>	23
Tabela 13 <i>Pomoc udzielona pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych</i>	29
Tabela 14 <i>Pomoc udzielona pełnoletnim wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych</i>	29
Tabela 15 <i>Mieszkania chronione w Puławach</i>	30
Tabela 16 <i>Dane z gmin powiatu puławskiego oraz Sądu Rejonowego w Puławach na dzień 31.10.2023 r.</i> ...	37